

4 • 2007

Kevät

Kevät tuoksuissa puiden silmujen,
säveltä päivä on,
saartaa sinisten vesien
ja vihreys nurmikon.

Hohtavat talojen harjat
polttavan auringon,
puistoissa kukkien tarha
loistossa hehkuen.

Lämmössä hiljaisen pihan,
äärellä portaiden,
paisuvat nähteni
ummut sireenien.

Voikukat keltaiset,
tuomet tuoksua huokuu,
lävitse kostean heinän
yöllisen nurmikon.

Kuljetaan tuttuja teitä
puistot ja kujanteet
kuiskivat yhdessä meille,
olette kävelleet.
Keväältä kyselen
milloin taas tulla voi.

Hilkka Kasurinen

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Huhtikuu

Uusi toimitusneuvosto esittäytyy

TET-harjoittelussa Kuntoutumiskeskuksessa

Päivätoiminnan 5-vuotisjuhlat

Sisältö:

Pääkirjoitus: Kevätkokousta kohden mennään.....	3
Uusi toimitusneuvosto esittäytyy....	4
Viisi kysymystä.....	7
Tet-harjoittelussa Kuntoutumiskeskuksessa.....	8
Vinkkejä työnhakuun ammattiin valmistuville (ja muillekin). Osa 1.....	9
Unkarin muistoja.....	10
Runo: Ihmisen ikävä.....	11
Runo: Kaipaus.....	11
Sarahin vierailu.....	12
Osallisena yhteiskunnassa.....	13
Audiologian päivät.....	13
Tupa-palsta: Kuka tuliksi?.....	14
Martti menestyi keilakilpailuissa....	15
Kultaisen nuoruuden ajan tyttö.....	16
Runo: Runon säilää.....	17
Päivätoiminta leikki-iässä.....	18
Runo: Kevät.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 25.5. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 9.5. mennessä.

Uusia julkaisuja
Tolonen, Kari.
Kuurosokeiden
kuntoutumistar-
vekartoitus.

Osana Kuntoutu-
mistyön kehittä-
misprojektiä
(RAY 2003 -
2007) kartoitettiin
kuurosokeutu-

neiden kuntoutumistarpeita. Haastat-
telujen avulla tietoa kerättiin kuuro-
sokeutuneilta itseltään. Kartoitustyön
tuloksia käytetään kuurosokeutuneiden
kuntoutustyön kehittämisessä. Suomen
Kuurosokeat ry julkaisuja 2007. ISSN
1456-8217. ISBN 978-952-9713-40.
Hinta 15 euroa.

Kannen kuvassa Kuntoutumiskes-
kuksessa perhekurssilla TET-harjoit-
telussa ollut **Elina Mäki-Rajala** seu-
rassaan kurssilla mukana olleen **Ni-
kon** pikkusisko **Sini** 1,5 v. Elinan jut-
tu työharjoittelutunnelmista sivulla 8.
Kannen ja sivun 8 kuvat: Kuntoutu-
miskeskuksen kuvakokoelmat.

TUNTOSARVI 33. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.

Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, puh. (09) 54953521, matkap. 040 73 2026, tekstip. (09)54953526, faksi (09) 54953517, sähköp. tiedotus@kuurosokeat.fi

Toimitusneuvosto: Anu Mikkola (puheenjohtaja), Päivi El Gharb, Carita Halme, Esko Jäntti, Kauko Kokkonen, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja).

Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen.
12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versio-
na. Ruotsinkielinen Känselförteckning ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstipuh. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, sähköp. kuurosokeat@kuurosokeat.fi Toimis-
ton aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Cityoffset, Tampere.

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

PÄÄKIRJOITUS

Kevätkokousta kohden mennään

Tiedottamisen ja tiedonsaannin tois-
ta teemavuotta vietetään vielä yhdis-
tyksessämme. Oli mukava kohokoh-
ta tälle teemalle saada tv:n juttukyn-
nys ylitettyä 21.2. Tällöin tuli aamulä-
hetyksessä juttua Helsingin päivätoi-
minnasta. Se oli oikein hyvä kuuroso-
keustiedottamiseen liittyvä tietois-
ku. Olihan se myös hieno tunne, kun hyvin
tuttuja henkilöitä näkyi tv- ruudussa!

Tänä vuonna siirryttiin yhdistyksen
lehtien tuotannossa äänilehdissä c-
kaseteista daisy-versioon, viitotuis-
sa videoissa dvd korvasi vanhan
vhs-kasetin. Tämän uudistuksen
myötä kuurosokeat saavat lehtiä,
joiden äänen- ja kuvanlaatu on en-
tistä parempi. Daisy-laitteilla äänen
nopeutta ja sävyä voi jokainen ääni-
lehden lukija säätää omalle kuulolle
sopivaksi.

Maaliskuun alun kokouksessa halli-
tus hyväksyi korjatun toimintasuun-
nitelman ja talousarvion tälle vuodel-
le valtioneuvoston vahvistaessa
RAY:n avustusehdotukset. Samoin
hallitus kävi läpi ja hyväksyi toimin-
takertomuksen sekä tilinpäätöksen
asiakirjat, jotka käsitellään kevätko-
kouksessa 26.-27.4. Mikkelissä.
Paikka on monille tuttu, viihtyisä Ant-

tolanhovi. Mikäli kokous on päättö-
nyt edellisenä päivänä niin perjantai-
na keskustellaan vuoden 2008 leiri-
ja kurssitoiveista, nettiradioinnista ja
vuosikokouskäytännöistä.

Yhdistyksen toiminta viime vuoden
osalta toteutui suunnitellusti, paitsi
Jyväskylän Kuntoutumiskeskuksen
kohdalla tuli suuri alijäämä, johon ei
oltu varauduttu. Hallitus seuraa tiiviisti
tilannetta. Kuntoutumiskeskuksessa
on jo ryhdytty toimenpiteisiin, jotta
toiminta saataisiin tasapainotettua ja
pyörimään tulojen mukaisesti.

Toivotan teidät kevätkokoukseen
osallistuvat jäsenet lämpimästi terve-
tulleeksi Mikkeliin keskustelemaan ja
hyväksymään viime vuoden toimin-
takertomuksen sekä vahvistamaan
tilinpäätöksen ja myöntämään vastuu-
vapauden tilivelvollisille. Muistutan
vielä lopuksi kaikkia kuurosokeita
seuraamaan Uutislehden ilmoituksia
järjestettävistä tapahtumista ja otta-
kaahan osaa monipuolisiin yhdistyk-
sen toimintoihin. Sieltä saatte virkis-
tystä ja vertaistukea arjen keskelle!

Kevätterveisin

Tuula Hartikainen, puheenjohtaja ■

Uusi toimitusneuvosto esittäytyy

Anu Mikkola

Yhdistyksen hallitus nimittää vuosittain toimitusneuvoston. Toimitusneuvosto perustettiin vuonna 1996. Sen tehtäviin kuuluu valvoa Kuurosokeiden Uutislehden ja Tuntosarven toimittuksellista linjaa. Toimitusneuvosto pyrkii myös kehittämään lehtien sisältöä vastaamaan mahdollisimman hyvin lukijoiden tarpeita ja toiveita. Toimitusneuvostoon kuuluu tiedottaja ja toimittaja sekä kuurosokea edustaja jokaisen lehden eri version lukijasta. Toimitusneuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, keskusteluja varten sillä on oma sähköpostialueensa.

Vuoden ensimmäinen kokous alkoi perjantai- aamuna 16.03.2007 tutustumalla Näkövammaisten keskusliiton Tiedonhallintapalvelun (THP) toimintaan, jota meille esittelivät ATK-suunnittelija **Heikki Ekola** ja tiedonsaantijohtaja **Teuvo Heikkonen**. THP:n asiakkaista on kuurosokeita yli 10 prosenttia eli tällä hetkellä 293 henkeä. Lounaan jälkeen alkoi varsinainen kokous, jossa kaikki jäsenet yhtä lukuun ottamatta olivat paikalla. Toimitusneuvoston kokoonpano vaihtui vuoden alusta, kun kolme vanhaa jäsentä eivät enää halunneet jatkaa.

Toimitusneuvoston uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Anu Mikkola**, sihteerinä jatkaa **Raili Karisaari**. Uutislehdestä ja Tuntosarvesta keskusteltiin. Pääosin kummankin lehden sisältöön oltiin tyytyväisiä. Tuntosarven ulkoasua etenkin kannen osalta uudistetaan vuoden 2008 alusta.

Toimitusneuvoston nimestä käytiin keskustelua, mutta koska toimitusneuvosto on vakiintunut ja yleinen nimitys, se päätettiin säilyttää. Seuraava kokous pidetään lokakuun viimeisenä perjantaina Kuurosokeiden Toimintakeskuksella Tampereella.

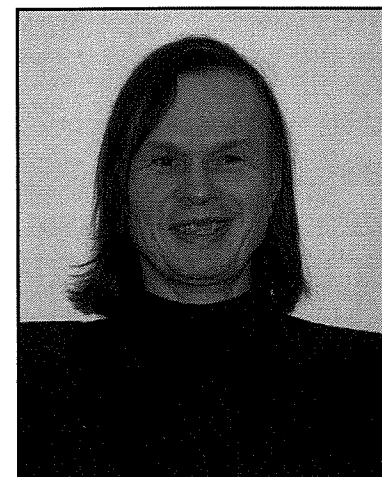
Toimitusneuvoston kuurosokeiden jäsenten esittely

Esko Jäntti Jyväskylästä edustaa elektronisten lehtien lukijoita.

Pyyntö tulla mukaan toimitusneuvostoon tuli tiedottajalta. Esko sanoo olevansa sellainen, joka ei kovin usein sano ei, siksi hän nyt on toimitusneuvostossa. Esko pystyy lukemaan suurenuslasilla, näkökenttää on jäljellä vajaat 10 astetta. Kuuleminen onnistuu vain kuulolaitteilla. Esko on monessa mukana. Hän on mm. päivätoiminnan ohjaaja, Daisy-neuvoja ja Sonetti-ohjaaja. Näkövammaisten puolella hän on Keski-Suomen näkövammaisten hallituksen varajäsen, työvaliokunnan jäsen, liikuntavastaava, Daisy-neuvoja, urheilutoimittaja ja keilaaja näkövammaisporukassa. Lisäksi hän harrastaa ammuntaa ja on Jyväskylän Vammaisneuvoston varajäsen.

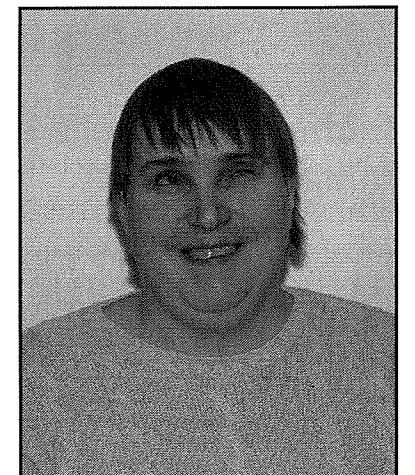
Esko sanoo, että on vaikea määritellä täsmällisesti omia tavoitteita toimitusneuvostotyössä. Ainakin hän aikoo seurata lehtiä tarkemmin, keksiä uusia ideoita, kysellä toisten mielipiteitä lehdistä ja ehkä yrittää itsekin kirjoittaa jotain.

Kauko Kokkonen Jyväskylästä edustaa pisteleh- tien lukijoita.

Kauko on sokea. Hänellä on ollut 12-vuotiaasta saakka kuulolaitteet molemmissa korvissa. Pyyntö toimitusneuvostoon jäseneksi tuli toimittajalta ja Kaukon mukaan hän lähti, koska ei osannut kieltäytyä.

Myös Kauko toimii aktiivisesti erilaisissa tehtävissä: hän on hieroja, koodaa Tuntosarvi-lehteä luetukseen ja on Keski-Suomen kuulonäkövammaisten kerhon rahastonhoitaja. Lisäksi Kauko käy miesten keskustelukerhossa. Hän on myös keksijä ja on kuulunut keksijäyhdistykseen kymmeniä vuosia.

Anu Mikkola Tampereelta on kuullut toimitusneuvostoon jo useiden vuosien ajan. Nyt hänet valittiin sen uudeksi puheenjohtajaksi. Anu edustaa Daisy-äänilehtien lukijoita. Anu on sokea ja hänellä on kuulokojeet molemmissa korvissa, lisäksi hänellä on liikuntavamma. Anun tavoitteina toimitusneuvostossa on seurata Daisy-lehtien teknistä tasoa sekä kehittää muutoin ideoimalla juttuaiheita lehtiin.

ja avustaa Tuntosarvea kirjoittamalla siihen.

Anu on Kuurosokeusasiain tiedottaja, vertaistukihenkilö ja hän on mukana Kokemustiedoksi-projektissa, joka kouluttaa mielenterveyskuntoutujista kokemustiedottajia.

Carita Halme Tampereelta edustaa isotekstilehtien lukijoita.

Carita on heikkonäköinen ja huonokuuloinen. Hän pärjää aika hyvin näön ja kuulon kanssa. Carita näkee valot, värit ja hahmot. Lukeminen sujuu parhaiten isokirjoitustekstinä. Kuulemista helpottavat kuulokojeet molemmissa korvissa.

Caritaa pyysi toimitusneuvostoon tiedottaja. Carita lähti mukaan, koska on kiinnostunut kirjoittamisesta. Hänen tavoitteenaan toimitusneuvostossa on seurata lehtiä ja puuttua, jos tulee ongelmia. Carita kokee myös tärkeäksi, että kirjoittaa Tuntosarvilehteen ainakin muutaman kerran toimitusneuvoston työntekijäjäsenet

mikautensa aikana. Caritan elämään Tampereella kuuluu lemmikkikoira ja sen hoito, sekä ystävien, tuttujen ja sukulaisten tapaamiset.

Päivi El Gharb asuu Oulussa ja edustaa viitotun videon katsojia. Hän on viittomakielinen kuuro ja hänellä on Usher. Päivi käy työssä sijaisena Kuurojen palvelusäätien työkeskuksessa Oulussa. Päiviä pyydettiin toimitusneuvostoon mukaan kun edellinen viitotun videon edustaja Eija Metsämäki jäi äitiyslomalle. Päivi haluaa toimitusneuvostossa parantaa viitotun dvd-lehden laatua.

Ota yhteyttä!

Toimitusneuvoston jäsenille voi halutessaan antaa palautetta lehdistä sekä parannusehdotuksia lehtien sisällöstä tai ulkoasusta. Palautetta, juttuvinkkejä ja tietenkin valmiita juttuja voi lähettää myös suoraan toimitukselle: Tiedottaja Tuija Wetterstrandille ja toimittaja Raili Karisaarelle. Toimituksen yhteinen sähköpostiosoite on toimitus@kuurosokeat.fi

Toimitusneuvoston työntekijäjäsenet

Tiedottaja **Tuija Wetterstrand** on myös Tuntosarven päätoimittaja. Tuija tuli yhdistykseen töihin kolme vuotta sitten heinäkuussa. Tuija haluaa kehittää Tuntosarvea niin sisällöltään kuin ulkoasultaan entistä paremmaksi. Hän toivoo lehteen lisää sekä valmiita juttuja että juttuvinkkejä erityisesti kuurosokeilta lukijoilta.

Toimittaja **Raili Karisaari** tuli taloon jo vuonna 1988 tekemään Kuurosokeiden Uutislehteä, jonka päätoimittaja hän edelleen on. Raili miettii parhaillaan Uutislehden ulkoasun ja nimen uudistamista ja toivoo palautetta ja ideoita lukijoilta. ■

Viisi kysymystä

Koonnut Aatos Ahonen

1. Kuinka pitkä on a) virsta ja b) suomen virsta?
2. Kuinka monta litraa on aami?
3. Kuinka pitkä on a) kynärä, b) jalka?
4. Kuinka pitkä on arssina?
5. Kuinka monta litraa on kappaa?

Vastaukset:

1. a) 1066,80 metriä b) 1068,80 metriä
2. 157,03 litraa
3. a) Kynärä on matka kynärpäästä keskisormen päähän. Suomalainen kynärä, alkujaan ruotsalainen on 59,4 cm. Nykyaikana kynärä on noin 50 cm. b) Jalka on 30,48 cm (englantilainen mitta) Ruotsi-Suomessa jalan pituus oli 29,7 cm
4. Arssina tai arsina, venäjän kynärä, on vanha pituusmitta n. 71 cm.
5. Kappa on vanha Suomessa ja Ruotsissa käytetty tilavuusmitta. Vanha kappa oli tilavuudeltaan 4,58 litraa eli 1/32 tynnyriä, myöhemmin autonomian aikana käytetty 5,4961 litraa eli 1/30 tynnyriä. Kappaa käytetään yhä torikaupassa perunoiden mittaamiseen. Nykyinen metrinen kappa on tilavuudeltaan 5 litraa ja pieni kappa 2 litraa. ■

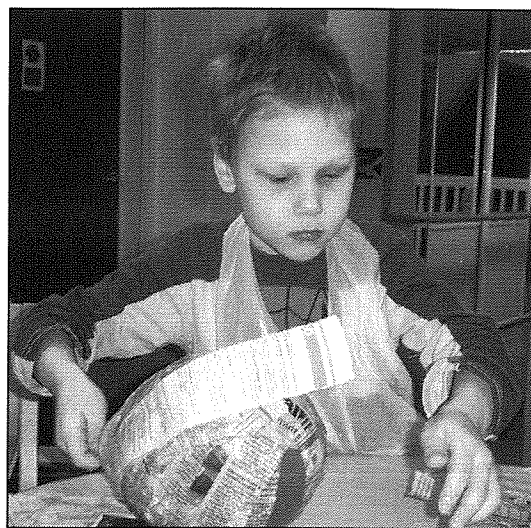
TET-harjoittelussa Kuntoutumiskeskuksessa

Elina Mäki-Rajala

Olen 17-vuotias Elina Mäki-Rajala Tampereelta. Opiskelen tällä hetkellä Jyväskylän Näkövammaisten koulussa 10-luokalla. Olin tutustumassa työelämään eli TET-harjoittelussa perhekurssilla Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksessa Jyväskylässä 12.-16.3.2007. Kurssi alkoi maanantaina ja loppui lauantaina. Tiesin jo etukäteen keitä kurssille tulee, koska olin edellisellä viikolla ollut kuuntelemassa kaikkien kurssilaisten esittelyt.

Maanantaipäivä meni tutustumalla kurssilaisiin ja kurssin ohjelmaan. Illalla oli kotailta ja siellä tutustuimme paremmin toisiimme.

Tiistaina oli vuorossa askartelua. Kurssilaiset saivat tehdä mm. paperimassasta ja taikataikinasta kaikkea mukavaa kotiin vietäväksi. Koska ilma oli suotuisa, olimme myös ulkona ja kurssilaiset saivat kokeilla lumikenkiä. Iltapäivällä sain olla seuraamassa yhden kurssilaisen näkö-tutkimusta. Seuraavana päivänä oli vuorossa retki eläinmuseoon ja vesitornille, ja hauskaa oli. Päivällisen

Niko 7-vuotta askartelupuuhiissa

jälkeen lapset pääsivät uimaan vanhempiensa kanssa. Torstaina kaikki kurssilaiset lähtivät liikuntasaliin leikimään ja tekemään kaikkea kivaa ohjaajien kanssa. Iltapäivällä alkoivat harjoitukset perjantai-illan juhlaa varten. Kurssilaisista tehtiin hauskat kuvat, he saivat itse piirtää kasvot ja vaatteet ja niistä tuli hauskoja. Illalla kurssilaiset saivat leikkiä ja pelailla yhdessä sekä harjoitella juhlaa varten.

Perjantaina minulla oli viimeinen työpäivä. Aamulla pelasin ja leikin kurssilaisten kanssa. Opettajani kävi vierailulla ja kyselemässä viikon tapahtumista. Viikko oli todella mukava, pidin kaikista kurssilaisista ja he pitivät minusta, sain myös paljon kehuja. Työviikkoni meni todella hyvin. ■

Vinkkejä työnhakuun ammattiin valmistuville (ja muillekin). Osa 1.

Leena Rossinen

Omatoimisuus työnhaussa kannattaa aina! Monet työnantajat eivät ilmoittele paikkoja julkisuuteen, eivät edes työvoimatoimistoon. He valitsevat työntekijät niiden joukosta, jotka ovat kysyneet työpaikkaa heiltä suoraan. Osa työnantajista ilmoittaa työmahdollisuuksistaan vain omilla nettisivuillaan, joten niitä kannattaa seurata. Mieti, millaiseen työhön haluaisit. Selvitä, mitä mahdollisia työnantajia työnhakualueellasi on ja mihin niistä yleensä tarvitaan työntekijöitä.

Työnantajien etsinnässä kannattaa käyttää apuna monia eri kanavia: työvoimatoimiston avoimien työpaikkailmoitusten (www.mol.fi) lisäksi yritysrekistereitä tai yritysten omia nettisivuja; suhteita eli ystäviltä, sukulaisilta ja tuttavilta saamiasi vinkkejä; aiempia työharjoittelu (esim. TET-harjoittelu)- ja/tai kesätyöpaikkojasi sekä puhelinluettelon keltaisia sivuja.

Ole **aktiivinen**. Soita tai käy työnantajien luona ja kysy rohkeasti työmahdollisuuksista. Voit laittaa myös netin kautta vapaamuotoisen markkinointikirjeen itsestäsi: kerro kuka olet, mitä

osaat jne. Suurin osa työpaikoista täytetään tällä tavoin. Työpaikan hakeminen vaatii **pitkäjänteisyyttä ja sitkeyttä** – älä lannistu, jos ei heti tärppää.

Osa työnantajista ilmoittaa työpaikoista vain **sanomalehdissä**. Seuraa oman alueesi päälehteä, mikäli haet töitä omalta kotiseudultasi. Jos haet töihin muualle Suomeen, seuraa paikkoja kohdealueen lehdistä. Kirjastoissa on hyvä valikoima sanomalehtiä ulkomaita myöten ja työvoimatoimistoista löytyy oman alueen päälehden lisäksi yleensä ainakin Helsingin Sanomat. Sanomalehtien yrityksistä kertovat uutiset, mainokset ja työpaikkailmoitukset ovat muutenkin hyviä vihjeitä mahdollisista työnantajista, vaikka niissä ei erityisesti työntekijöitä haettaisikaan.

Henkilöstöpalveluyrityksen eli työvoiman vuokrausta suorittavan yrityksen kautta työllistyminen on yksi vaihtoehto. Isoilla paikkakunnilla niitä on useita.

Seuraavassa osassa aiheena työvoimatoimiston palvelut. Työ- ja opiskelumahdollisuuksista lisätietoja antaa leena.rossinen@kuurosokeat.fi ■

Unkarin muistoja

Elvi Turunen

Oli viimeinen retkipäivä. Olimme menossa viinitehtaalle iltapäivällä. Odottelimme ulkona sisäänpääsyä, jotkut hyvin innokkaasti viittoen. Seisoin taaempana kun yks, kaks kuului nenästäni rusahdus ja edestä kommentti "Sattuiko?" (ja naurua). Minä tuumin, että kymmeneen vuoteen en ole nähnyt tähtiä, mutta nyt näin, ja sattui kovasti. Ei kuulunut anteeksi-pyyntöjä. Pitelin nenän nykeröäni. Menimme sisään, siellä oli pimeää, en nähnyt mitään. Jotkut maistelivat viinejä ja tekivät ostoksia. Istuttiin jonkin aikaa kuunnellen viinitilan tarinaa. Läksin tulkkini kanssa vessaan. Tuula kertoi, että on tosi pienet vessat, sinun pitää mennä peruuttamalla sisään. Olin kyykistymässä, kun ovi lennähti kiinni vauhdilla ja pamautti minua suoraan otsaan. Otsaan kohosi komea sarvi. Oli molemmille käsille töitä, kun toisella pitelin nenää ja toisella otsaa!

Päivän tapahtumat eivät vielä loppuneet tähän. Hotelliin oli pitkä matka. Kun menimme hotellissa hissiin, tuli sisään vielä kaksi henkilöä. Minä peruutin seinän viereen. Mutta joku

Elvi Turusen kuvasi Unkarin matkalla Anita Palo.

seisoi jalkani päällä. Ajattelin, että kyllä minä kestäen seitsemän kerrosta ylöspäin. Ylhäällä sanoin nätisti, että anteeksi, jalkani on alimmaisena ja läksin hissistä pois.

Seuraavana aamuna, kun kerroin porukalle edellisen päivän tapahtumista, niin ihanat tulkkitytöt nauroivat ääneen ja kommentoivat, että voi Elvi rukka, seuraavalle matkalle sinun pitää ottaa mukaan nenäsuojus ja kypärä. Siihen minä lisäsin, että otan myös turvasaappaat mukaani.

Tässäpä minun yhden päivän matkamuistot mukavalta Unkarin matkalta syyskuussa 2006. Oli tosi ihana reisu. Tosin nenä on vieläkin kipeä: jos sitä kääntää vasemmalle, niin sattuu!

Kevätlämpimiä terveisiä kaikille!■

Ihmisen ikävä

Nyt kerrostalossa istuupi hän tuo ihminen yksinäinen.
Hän kuvittelee lehmien ammuvan se ajatuskin tekee kipeää

Ovat lapset maailmaan häneltä lähteneet lastenlapsetkin hänet jo unhoittaneet.
Nyt viettää hän aikansa muistellen, valokuvia selaillen.

Ainoat ystävät yksinäisen on kukkaset ikkunalla.
Hän niitä hoitaa, niille juttelee, ja suojelee kuivuudelta.
Ne tuovat hälle lohtua tähän ikävään.
Välillä saa hän itsensä vähän kävelemään.
Kunnes maailma ympäriltä pois katoaa, ja ikiuneen hän uinahtaa.

Elvi Turunen ■

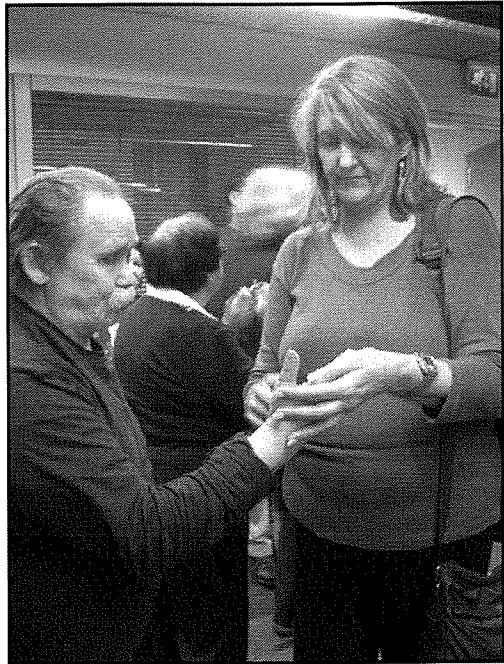
Kaipaus

Kaipaus on raskasta kantaa jos sen kohde on koti entinen.
Kun ei enää voi nähdä kodin rantaa voin tietää kaipauksen parhaiten.
Sinne vain mä kaipaan, jossa työtä tehdä sain.
Sinne vain mä kaipaan, missä joutavaa aikaa ei ollut lain.

Nyt jos saisin vaikka unessa kerran vielä, kulkea laulellen kotitiellä Rantasaunalle mennessä tullen.
Kuin silloin ennen.

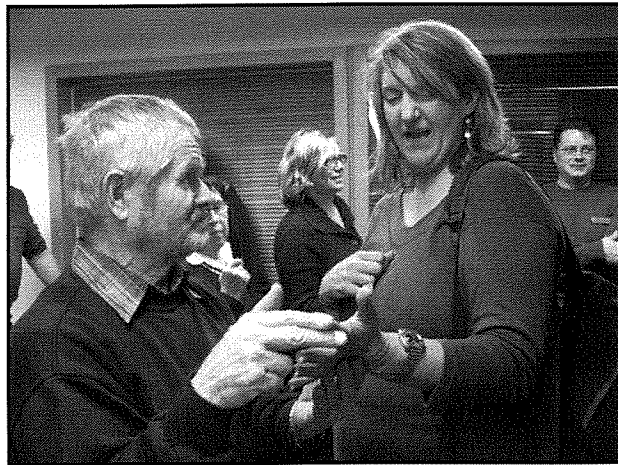
Elvi Turunen ■

Sarahin vierailu

Teksti: Riitta Lahtinen, kuvat: Anita Palo

Sarah Reed on ollut 15 vuotta töissä englantilaisessa kuurosokeusalan järjestössä nimeltä Sense. Hän on vetänyt erilaisia projekteja, kuten "Usher-tietoisuutta kuurojen yhteisöön" sekä taktiiliviittomisen pilottikokeilu- ja viittomakielen alkuopetuksessa. Parhaillaan Sarah kerää tietoa kuurosokeille tulkkauksesta muissa maissa. Maaliskuussa hän kiersi kahden viikon ajan Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa. Matkallaan Sarah tutustui tulkkipoulutuksen opetukseen, tapasi alan tutkijoita ja kuurosokeita tulkinkäyttäjiä. Englannissa ei ole samalla tavalla kuurosokeiden tulkkipoulutusta kuin täällä. Sarahin mielestä tulkkipalvelu on Pohjoismaissa todella korkealla tasolla.

Kuvissa Sarah somittaa nimiä Ilpon (vas.) ja Väinön kanssa (ylh. oik.) sekä juttelee vilkkaasti Riitan ja Russin kanssa.

Sarah halusi matkallaan tavata myös suomalaisia kuurosokeita. Tapaaminen järjestettiin päivätoiminnan illanistujaisissa keskustuomistossa Helsingissä. Ennen illanviettoa käytiin läpi englantilaiset sormiaakkoset. Näin jokainen Sarahin tavatessaan sai kokeilla nimensä sormittamista.

Sarahilla oli mukanaan kaksi viittomakielen tulkkia sekä avustaja. Tulkit käyttivät viittomakieltä ja puhutua englannin kieltä. Avustaja oli viittomakielinen kuuro, jonka tehtäviin kuului opastaminen sekä muistiinpanojen kokoaminen tulkkeja videoimalla. ■

Osallisena yhteiskunnassa

Riitta Lahtinen ja Eila Särkimäki

Sosiaalialan asiantuntijapäivillä Helsingin Wanhassa Satamassa 15.3. **Riitta Lahtinen** ja kommunikaatiokouluttaja **Eila Särkimäki** olivat mukana työpajassa, jonka aiheena oli kosketus vuorovaikutuksessa. Työpaja koostui neljästä esityksestä, jotka valaisivat miten eri asiakasryhmät voivat olla osallisena yhteiskunnassa.

Riitan ja Eilan esitys toteutui työpäivityöskentelyn eli yhdessä esittämisen keinoin. Tilanteessa oli mukana myös henkilökohtainen viittomakielen tulkki. Luento toimi käytännön esimerkkinä siitä, mitä eri kommunikaatio- ja tulkkausmuotoja luennon aikana voidaan käyttää, jotta tilanteiden hallinta olisi mahdollista ja toimisi hyvin esittäjien ja yleisön välillä.

Luento liittyi kommunikaatio- ja tupa-kouluttajien luennointiharjoitukseen. Esityksen aikana yleisö sai nähdä ja kokea pienimuotoisesti, miten tilaa voi hahmottaa selkään piirtämällä, miten Eila ja Riitta jakoivat keskenään työparin välisiä viestejä ja miten Eila sai tietää kosketuksen välityksellä yleisön reaktioista. Eila kertoi, miten hän tunnistaa erilaisia asioita kosketta-

misen avulla. Myös yleisö tutustui kosketuksella saatuu tietoon mm. kokeilemalla istuvan naapurin käsiä. Koskettamisen kautta saatava tieto lisää kuurosokeiden henkilöiden mahdollisuuksia ja vie heidät lähemmäksi yhteiskuntaa. On tärkeää välittää kosketukseen liittyviä asioita eteenpäin. ■

Audiologian päivät

Yhdistyksen asiantuntemusta oli esillä myös Audiologian päivillä Tampereella 29.-30.3. Perjantain luennot keskittyivät kuurosokeusaiheeseen. **Kari Korhonen** ja **Sinikka Yli-Kerttula** esittelivät Kuntoutumisen kehittämisprojektin tuotoksia sekä luennolla että yhdistyksen esittelypöydällä, jonka äärellä riitti vierailijoita. **Riitta Lahtinen** ja **Russ Palmer** pitivät esitelmän implantoinnin vaikutuksesta kommunikaatioon. Russ kertoi, kuinka suuri merkitys implantin saamisella on ollut siihen, miten hän kuulee, kuuntelee ja tekee musiikkia. Hän havainnollisti kertomaansa musiikkikatkelmilla. Riitan ja Russin esitelmä teki ilmeisen vaikutuksen päivien osallistujiin, sillä pariskunnalle saati aplodeja neljään eri otteeseen. ■

Tupa-palsta Kuka tulkiksi ?

Eila Särkimäki

Tulkkaustilanteessa on kummallekin osapuolelle, sekä tulkille että asiakkaalle, tärkeää tietää etukäteen, kuka on toinen osapuoli. On huomattavasti helpompi valmistautua tilanteeseen, kun tietää, kenen kanssa tulee työskentelemään. Mahdollinen tulkin jääviys voidaan näin huomioida ja selvittää etukäteen.

Järjestöjen toiminnassa tarvitaan runsaasti tulkkipalveluja ja järjestöissä joudutaan myös käsittelemään tulkkipalveluun liittyviä monenlaisia asioita. Lähtökohtaisesti asiakas pystyy itse parhaiten arvioimaan, miten hän kussakin tilanteessa kenenkin kanssa pärjää.

Asiakas saa tulkkitilausta tehdesään esittää toiveen siitä, kenet haluaa tulkiksi.

Onko pakko tyytyä tilanteeseen, jossa asiat eivät toimi asiakasta tyydyttävällä tavalla, kun ei etukäteen ole saanut tietää tulkin nimeä ?

Valmistautuminen tulkkaustilantee-

seen on hankalaa, jos ei tiedä, kuka tulee tulkiksi. Kuurosokeiden tulkkaukseen kuuluu myös kuvailu ja opastus. Tulkin kanssa työskenteleminen on hyvin kiinteää ja koskettaminen, toisen reviirillä oleminen, vaatii sekä tulkilta että asiakkaalta paljon. Molempien persoonallisuus tulee entistä korostuneemmin esille yhteistyössä. Kaikkien kanssa ei synkkaa yhtä hyvin. Olemme erilaisia ihmisiä ja toimimme tilanteissa eritavoin.

Kun kuurosokea tietää, kuka tulee tulkiksi, niin hän valmistautuu sen mukaan. Toisen tulkin kanssa toiminta saattaa olla enemmän vuorovaikutteisempaa kuin toisen. Joku tulkki huomaa paremmin asiakkaan tarpeet hänen toivomallaan tavalla. Jonkun tulkin tapaa koskettaa ja selittää asioita sietää paremmin kuin toisen. Joissakin tilanteissa korostuu se, että saa mahdollisimman hyvin selvää tulkin äänestä tai viittomisesta - kaikesta siitä, mitä tulkki yrittää välittää asiakkaalle. Nöyryyttäviä kokemuksia ei kukaan tulkkaustilanteissa halua kokea. Niihin ajaututaan helposti, jos yhteistyö ei toimi.

Opastuksessa otetaan vastaan liikumisessa tarvittavaa tietoa tulkin kehon liikkeistä. Keholle tehtävien sosiaalisten pikaviestien lukeminen ei ole yksinkertaista sekään. Hyvän kuvailun ansioista moni asia selkenee vaivattomammin. Kaikkien kans-

sa ei voi lähteä kovin vaativiin tilanteisiin, varsinkaan silloin, kun yhteistyön tulisi toimia mahdollisimman saumattomasti.

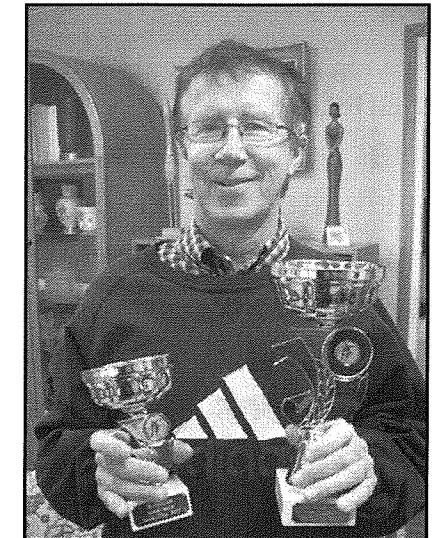
Kaikille asiakkaille ei myöskään ole helppoa toimia kaikissa tilanteissa vastakkaista sukupuolta olevan henkilön kanssa.

On tulkkaustilanteita, joista kaikki tulkit eivät selviä asiakkaan näkökulmasta tarkastellen yhtä hyvin. Toinen tulkki voi persoonallisuudellaan tehdä tilanteesta vaikeamman, mitä se oikeasti on.

Kuurosokealle toiminnan on oltava sujuvaa ja saumatonta. Kuurosokean on vaikea yksin hallita tilanteita, jos joku lenkki suunnitelmissa pettää. Kuurosokean on hyvä tietää, ketä hän odottaa, kun on menossa tulkin kanssa johonkin sovittuun tilaisuuteen. Luottavaista ja turvallista mieltä ei voi syntyä, kun ei tiedä, kuka tulkiksi tulee.

Tulkkipalvelun on hyvä olla sellainen, että asiakas tuntee tyytyväisyyttä ja että se kannustaa yleensäkin eteenpäin elämässä. Kun voi suhtautua tuleviin tulkkauksiin luottavaisin ja turvallisin mielin, hyöty on kaikkien näkökulmasta positiivinen. ■

Martti menestyi keilakilpailuissa

Martti Avila sijoittui kaksi kertaa ykköseksi näkövammaisten keila-cupkilpailuissa. Martin ykkössija heltisi luokassa B sekä Porissa 17.2. että Kuopiossa tasan kuukautta myöhemmin. Porissa tuli lisäksi palkinto parhaasta sarjasta joka oli 222. Kuopiossa oli myös joukkuekilpailut sunnuntaina 18.3. Martti oli Hun:in 2 joukkueessa ja heitti siinäkin hyvän tuloksen. Kaverit eivät kuitenkaan onnistuneet parhaalla mahdollisella tavalla. Joukkueessa oli kolme heittäjää, jotka sijoittuivat 5:nnele sijalle. Tasaisen varmaa työtä! ■

Kultaisen nuoruuden ajan tyttö

Nimimerkki Ojoisten torppari

Sampolan päivätoiminnassa koontuneet seniorit keskustelimme vilkkaasti viittoen vuosista 1956-1963 ja kultaisen nuoruutemme ajasta. Raskaiden sotien jälkeen elämä oli vilkasta, ja meitä nuoria viehättivät mopoilu, skootterit ja lättähattujunat. Muodissa ja suosiossamme olivat huivit, kapeakärkiset kengät, Marimekon kellohameet pitsireunoineen ja tukan korkeat kiehkurat.

Erään tytön tapaamisesta jäi kaunis muisto. Silloin oli kesäleiri Kalvolassa Äimäjärven rannassa. Joukkoomme tuli tulkkiksi kaunisryhtinen ja komea tyttö, joka auttoi meitä leiriläisiä luennoilla, litalan lasitehtaan käynnillä ja Kuurojen Liiton puheenjohtaja **Runo Savisaaren** esitelmän aikana. Silloin ei ollut tulkkipalvelua. Harrasimme lentopalloilua, suunnistusta ja yleisurheilua **Jarmo Narmalan** johdolla. Ihana nuorisoporukka!

Eräänä päivänä ihanalle tulkkitytölle sattui onneton kommellus. Aamulla tuli komea ihailijapoika käymään ja hän

halusi tervehtiä tuota tyttöä. Kysyimme tytöltä, että onko pojalla asiaa vai onko hän käymässä muuten vain? Tomera tulkkityttö ajoi pojan pois käskien hänet kotiin. Pian tajusin, että se poika oli palavasti ihastunut tyttöön ja kaipasi häntä, eikä halunnut olla erossa koko leiriviikkoa. Ihastumisen hurmiossa poika oli ajanut pyörällä Riihimäeltä Kalvolaan. Kysyin, että miten poika selviää paluumatkasta? Säälin poikaa ja ehdotin tytölle, että hän voisi jäädä lounaalle, ettei tarvitse ajaa nälässä. Tyttö sanoi vain, että ei,ei,ei. Poika parka totteli tytön lähtökäskyä, otti pyörän ja ajoi sillä kotiin. Pian unohdimme vierailun ja päivän rytmi alkoi sujuvasti.

Leirin jälkeen menin mukaan työelämään, enkä ollut tyttöön yhteydessä pitkään aikaan. Kuulin ystäväpiirini kautta, että tyttö meni naimisiin saman pyöräilijä-pojan kanssa ja sai perheen. Sitten kerran tyttö tuli tulkkamaan minulle erään työpaikan haastattelussa. Tervehdimme halauksin ja muistelimme tytön ja pojan ro-

manttista rakkautta ja sitä kohtaamista, mikä oli tapahtunut heidän välillään.

Tuo tyttö tuli aina iloinen hymy huulilla ja viittoili kaikkien kanssa luonnollisesti. Hän on todella positiivinen tulkki, erittäin pidetty kuurojen ja kuurosokeitten joukossa. Hän vaihtaa aina kuulumisia ja tervehtii kaikkia lämpimästi. Hänellä on rauhallinen kosketus ja taito suhtautua ihmisiin kärsivällisesti ja lähimmäisen rakkautta osoittaen, mikä viehättää erityisesti meitä kuurosokeita. Kaiken tämän lisäksi hän on myös taitava viittomakielessä. Oma aviomies on hänelle henkisenä tukena. Aina tavatessamme muistelen tytön ja pojan tarinaa.

Arvaa, kuka tuo tyttö on? Kultaisen nuoruuden ajan tyttö on **Kirsti Sievälä**, ihailijansa oma mies **Ahti**. ■

Runon säilää

Paikka kesäinen kotiparvekkeen kätöksässä ihminen, lämmössä auringon katveessa pihamäntyjen, tätä runoa kirjoittelen.

Ylväästi kukkivat mummon pelarguunit hehkua elämään luo. Päivän kuumana syliin tuhansien huuman antoi tunteen riemuisan.

Lapset pihalla leikkiä hyörii lintukin ympärillä pyörii. Kesän lumoihin varhain tuo vuoden kaivatun, niin silloin jostain saapui tuo aika entinen, vain hiljaisuus näen sen kaiken ymmärtäen.

Ohi kulkiessaan vuosien elää kaipuussa ääni moneen vaivaan, miten me kuljemme etsien eksyen, kenties kätkemme sisimpäämme eilispäivän ja huomisen.

Hilkka Kasurinen ■

Päivätoiminta leikki-iässä

Tuija Wetterstrand

Päivätoiminnan 5-vuotisjuhlat keskustoimistolla lirkessä olivat hyvin **Anita Palon** näköiset: kaikki oli etukäteen hyvin suunniteltu. Kahvitarjoilulle oli oma pöytänsä, vieraskirjan paikka ovensuussa hyvin mietitty, koristeet kauniisti aseteltu, juhlapuhujillekin oli tehty oma korokkeensa.

Ensimmäiseksi juhlapuhujaksi Anita kutsui **Terhi Pikkujämsän**, "päivätoiminnan äidin". Terhi puhuikin päivätoiminnan synnytystuskista. 1990-luvulla Kuopion alueella mietittiin, miten kuurosokeiden osallistumismahdollisuuksia saataisiin kehitettyä. Asiakkaille tehtiin kysely, palautteessa toivottiin nimenomaan virkistystä ja yhdessäoloa. Päivätoiminnan kokeilu saatiin käynnistettyä testamenttilahjoituksen turvin. Samaan aikaan Helsingissä mietittiin samoja asioita ja tehtiin yhteistyötä opiskelijan ja työväenopiston taidepiirin kanssa. Kun kokemuksia oli kertynyt riittävästi tehtiin anomus RAY:lle päivätoiminnan projektista. Anita saatiin mukaan toukokuussa 2002. Terhi muistutti, kuinka paljon "hikeä, verta ja kyyneliä" Anita on toiminnan eteen antanut.

Seuraavaksi **Kai Leinonen** vertasi puheessaan päivätoimintaa innokkaaseen 5-vuotiaaseen leikki-ikäiseen. Päivätoiminnan muotoutumiseen on vaikuttanut uusi vammaispalvelulaki, jossa toiminnan järjestämisvastuu on annettu kunnille. Myös Kai Leinonen ylisti Anitaa päivätoiminnan vetäjänä ja houkutteli kaikki osallistumaan kominkertaiseen hurraahuutoon Anitan kunniaksi. Kai muistutti, että seuraavaksi päivätoiminta on innokkaassa eskari-iässä, missä se kehittyy edelleen.

Hilkka "Justiina" Kasurinen lausui juhlia varten kirjoittamansa kaksi runoa, jotka molemmat on julkaistu tässä lehdessä. Ennen runon lausuntaa Justiina paljasti, että kutsuu Anitaä tavallisesti nimellä "Mössykkä". Lahjaksi Anitalle hän ojensi turkoosit uimattossut. "Niille on varmasti käyttöä".

Toini Kiuru veti yllätyspuheenvuorosaan kaikki mukaan laulamaan yhteislaulun "Kalliolle kukkulalle". **Tuula Hartikainen** muistutti, että on tärkeää, että RAY on huomionut päivätoiminnan tärkeyden. "Hienoa, että

kuurosokeita on saatu palkattua töihin päivätoiminnan vetäjiksi. Etenkin alkuvaiheessa, kun diagnoosi on vasta saatu, on vertaistuki äärimmäisen tärkeää."

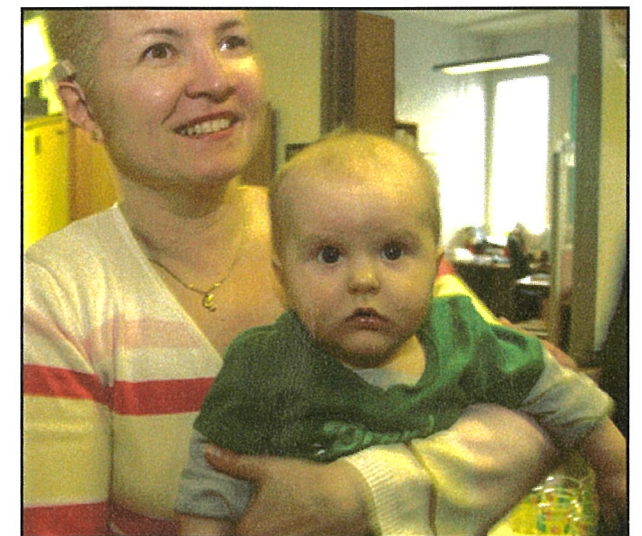
Lopuksi **Merja Kaarnaoja** summasi asiakkaan näkökulmasta, kuinka tärkeää on se, että Anita ymmärtää niin hyvin kuulonäkövammaisten tarpeet.

Päätteeksi Merja ojensi asiakkaiden puolesta Terhille lahjan.

Virallisen ohjelman jälkeen seurasi iloista seurustelua ja ajatusten vaihtoa. Kaikkien naisten sydämet vei kaksi hurmaavaa pikkumiestä: **Eija Metsämäen** 5-kuukautta vanha **Kevin** ja **Sanna Paasosen** vasta kaksiviikkoinen, vielä nimetön vauva. ■

Anita tervehtii Toini Kiurua ja Seija Saastamoista.

Kevin Metsämäki pysyi tyynenä, vaikka monet halusivat pitää häntä sylissä. Tässä Sari Isakssonin ihailtavana.

Tungosta käytävällä.

Nuorin juhlavieras.